

КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО: СПРОБА АНАЛІЗУ ПІДСУМКОВИХ ДОКУМЕНТІВ ВСЕСВІТНЬОГО САМІТУ З ПИТАНЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА У ЖЕНЕВІ

Свого часу відомий український культуролог Вадим Скуратівський висунув тезу, що «культура є мірою людського буття на Землі». Ця теза набуває особливої значущості в умовах становлення та розвитку інформаційного суспільства. Мусимо констатувати, що глобалізація доволі часто тягне за собою руйнацію культурних ідентичностей. Тож цілком природно, що коло питань, пов'язаних із збереженням культурної ідентичності в умовах інформаційного суспільства та глобалізації, є актуальним.

Ще у 1993 році, формулюючи поняття та визначаючи сутнісні ознаки інформаційного суспільства, спеціальна Комісія ЄС серед іншого констатувала, що глобальне суспільство, в процесі обміну інформацією не буде мати ні часових, ні просторових, ні політичних меж. Проте, наголосила, що така спільнота «з одного боку, сприятиме взаємопроникненню культур, а з іншого – відкриватиме кожному співтовариству нові можливості для самоідентифікації» [1].

Важливим кроком у вирішенні питань збереження культурної ідентичності в інформаційному суспільстві стали рішення, прийняті за результатами проведеного Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства. Він проходив у два етапи: в Женеві 10-12 грудня 2003 року і в Тунісі 16- 18 листопада 2005 року. Провідну роль в організації саміту відіграла Організація Об'єднаних Націй.

Об'єктом нашого зацікавлення та аналізу стануть два підсумкові документи, прийняті після першого етапу – Женевська Декларація принципів і Женевський план дій. Перший з них звертає увагу на загальні принципи, другий – містить перелік практичних заходів.

У руслі заявленої теми привертає увагу розділ 8 Декларації. Він називається «Культурне різноманіття та ідентичність, мовне різноманіття і місцевий контент» та містить три пункти. Зокрема, у пункті 52 зазначено: «Інформаційне суспільство повинне ґрунтуватися на повазі культурної ідентичності, культурного і мовного різноманіття, традицій і релігій, стимулювати цю повагу і сприяти діалогові між культурами і цивілізаціями» [2]. Подібні заяви напряду апелюють до норм відповідних документів, прийнятих Організацією Об'єднаних Націй, передовсім, до Загальної декларації ЮНЕСКО про культурне різноманіття.

Наступний пункт, серед інших принципів побудови відкритого для всіх інформаційного суспільства, містить положення про те, що пріоритет має надаватися «створенню, поширенню і збереженню контенту на різних мовах і в різних форматах, звертаючи окрему увагу на різноманіття пропозицій творчих робіт і належне визнання прав авторів і митців» [2]. У ньому вказується на необхідність сприяти виробництву і забезпеченню доступності всього контенту – освітнього, наукового, культурного і розважального – на різних мовах і в

різних форматах. Реалізація цього положення, на думку авторів, має сприяти соціальному і економічному розвитку та вирішенню регіональних проблем.

У пункті 54 зазначено, що «Збереження культурної спадщини є вирішальним компонентом ідентичності і самосвідомості окремих осіб» [2]. Основною ж метою існування інформаційного суспільства має стати опанування та збереження культурної спадщини для майбутніх поколінь.

Проте зрозуміло, що всі ці декларовані норми та принципи ризикують залишитися на папері без чіткого плану конкретних дій. Тому особливу увагу привертають заходи, запропоновані у Женевському плані дій. Загалом вони містять п'ятнадцять пунктів. Їх умовно можна розділити на законодавчо-правові та технічні починання.

У рамках законодавчих ініціатив пропонується заохочення державних органів до розробки документів, які визначають політику в сфері культури, для сприяння виробництву культурного, освітнього і наукового контенту, а також розвитку місцевих культурних промислів, які підходять до мовного і культурного контексту користувачів. Важливою є норма про стимулювання розроблення національних документів, які б забезпечили бібліотеки, архіви, музеї та інші установи культури можливістю виконувати функцію постачальників контенту, зокрема традиційних знань, а більш конкретно – забезпеченням постійного доступу до записаної інформації. Державним органам рекомендується постійно співпрацювати з корінними народами і традиційними громадами, щоб дати їм можливість ефективніше застосовувати їхні традиційні знання і користати із застосування цих знань в інформаційному суспільстві [3].

Женевські дії передбачають також обмін знаннями, досвідом і прикладами найкращої практики, що стосуються документів, які визначають політику, та інструментів, створених для сприяння культурному і мовному різноманіттю на регіональному і субрегіональному рівнях. Для досягнення бажаного результату пропонується створити регіональні і субрегіональні робочі групи.

У технічній сфері положення плану наголошують на необхідності розробки систем для забезпечення постійного доступу до архівованої інформації в цифровій формі і мультимедійного контенту в цифрових вмістилищах, а також підтримку архівів, зібрання предметів культури і бібліотек. Розробки, перекладу та адаптації місцевого контенту, архівів у цифровій формі місцевими органами влади та різноманітні форми цифрових і традиційних засобів масової інформації. Неодмінною умовою збереження культурної спадщини є переведення у цифрову форму освітньої, наукової і культурної спадщини [3].

Державні органи, у рамках публічноприватних партнерств, повинні сприяти технологіям і програмам науково-дослідних і конструкторських робіт у таких сферах, як переклад, іконографія, послуги з допомогою голосу, а також розвитку необхідного апаратного забезпечення і різноманітних моделей програмного забезпечення включаючи власницьке, з відкритими кодами і безплатне програмне забезпечення, таке як стандартні набори символів, мовні коди, електронні словники, термінологічні довідники і тезауруси, багатомовні пошукові машини, інструменти машинного перекладу, інтернаціоналізовані

імена доменів, реферування контенту, а також загальне і прикладне програмне забезпечення.

Тож можемо констатувати, що норми, розроблені в рамках Женевської Декларації принципів і плану дій, можуть бути ефективним засобом збереження культурної ідентичності в умовах інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Ліпкан В.А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції / В.А.Ліпкан, Ю.Є.Максименко, В.М.Желіховський [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: http://pidruchniki.com/18421120/politologiya/ponyattya_informatsiynogo_suspilstva

2. Женевська Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства: глобальна задача в новому тисячолітті» [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=171&id=4204&language=uk>

3. Женевський План дій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=171&id=4205&language=uk>